Σχολιάζοντας

Επίλογος;

Η ήρεμία επανήλθε στό θέατρο, τουλάχιστον πρός τό παρόν, αλλά τά ερωτηματικά καί τά συμπεράσματα πού έμειναν είναι σημαντικά. Σημειώνουμε τά πιό έντυπωσιακά από αύτά. Καί άρχίζουμε όπό τά ερωτηματικό:

1. Απολύθηκαν κανονικά ή όχι οί ήθοποιοί τών κρατικών θεάτρων; Καί ήταν νόμιμη ή άπόλυση, έγινε μέ τίς νόμιμες διαδικασίες;

2. Αν άχι, ντροπή γιά τό ύπουργείο. Αν ναί, πώς έγινε κατόπιν ή έπαναπρόσληψη; Ηταν νόμιμη, έγινε μέ τίς νόμιμες διαδικασίες; Αν όχι, ή κωμωδία πού παίχθηκε ήταν ξεκαρδιστική.

3. Θό πληρωθούν γιά τίς μέρες πού δέν δούλεψαν οί ήθοποιοί; Μέ τίνος χρήματα; Καί τί θά γίνει ά κωμικός έκείνος έρανος;

4. Πώς έλέγχει τό ΣΕΗ άν όλοι οί ήθοποιοί (τών ίδιωτικών έπιχορηγουμένων θιάσων) πληρώνονται μέ τίς νόμιμες κλίμακες; Είναι άλήθεια ότι οέ όρισμένες περιπτώσεις οί άμοιβές τών ήθοποιών είναι μικρότερες από τίς προθλεπόμενες από τή σύμβαση;

Περνάμε στά συμπεράσματα πού έμειναν μετά τήν άπεργία καί τή λήξη της:

1. Τό ΣΕΗ δέν πήρε κανένα μάθημα από όλη αύτή τήν ίστορία καί, προπαντός, δέν κατάλαβε ότι μειώθηκε ή άξιοπρέπεια τών ήθοποιών καί μεταβλήθηκε ή εικόνα πού είχε τό κοινό γί' αύτούς.

2. Ο ζημιωμένος άπ' όλη αύτή την ίστορία ήταν τό θέατρο, πράγμα πού φάνηκε στή μείωση τών εισιτηρίων.

3. Σέ μιά έπόμενη (τυχόν) άπεργία ή κλείσιμο τών θεάτρων θά μειωθεί έπικίνδυνα τό κύρος τών ήθοποιών καί τού θεάτρου γενικότερα.

4. Οί μή ήθοποιοί θεατρώνες έμειναν προσεχτικά έξω από τόν καθγά. Κάτι έξρουν...

Η έλπίδα καί ή εύχή, όλων όσων άγοπούν τό θέατρο, είναι νά μήν ξαναφτάσουν τά πράγματα α' αύτό τό σημείο. Τό ερώτημα είναι άν άρκούν οί έλπίδες καί οί εύχές, όταν άκούγεται ότι κλείνουν κάποια θέατρα.

Ικανοποίηση

Μόλις τήν περσομένη Τετάρτη επισημαίναμε τήν άνόγκη νά άνακοινωθεί ή ίδρυση τής σχολής καλών τεχνών στή Θεσσαλονίκη. Τήν Παρασκευή έγινε ή άνακοίνωση αύτή καί είναι άνεπιφύλαχτη ή ικανοποίηση όλων σσων επί δεκαετίες άγωνίσθηκαν γιά νά γίνει τό όνειρο αύτό πραγματικότητα. Η δημιουργία τής σχολής έγγράφεται στό ενεργητικό τής σημερινής κυθέρνησης στόν τομέα τής παιδείας καί τού πολιτισμού. Εκείνο πού θά πρέπει νά προσέξουν τώρα οί άρμόδιοι είναι νά λειτουργήσει ή σχολή πάνω σέ σωστές θάσεις καί μέ σωστή δομή. Λαθεμένα θήματα στήν άρχή, ίσως νά άποτελέσουν γιά πολλά χρόνια τίς αίτίες μιάς δυσλειτουργίας πού δέν τήν θέλει κανείς. Εύχόμαστε όλα νά πάνε καλά.

Εμφύλιος

Νέα άναταραχή στόν κόσμο τών μουσικών. Αύτή τή φορά, ώστόσο,

Από τό ξεκίνημα τού κινηματογράφου

Γουέστερν, ένα είδος καθαρά άμερικανικό

Η φιλοσοφία καί τά κλασικά γνωρίσματά του.- Η πάλη «καλού» καί «κακού» καί ό κώδικας τιμής

Τό φίλμ-γουέστερν, τό πασίγνωστο «καουμπόικο», έχει μόνιμα άναρθμητους φίλους σ' όλόκληρο τόν κόσμο. Δέν πρόκειται γιά ένα φαινόμενο, αλλά γιά μιά μονιμότητα πού έπιθιώνει μέσα σέ όλες τίς έντυπωσιακές αλλαγές καί παλινδρομήσεις τής «Εθδομης Τέχνης», από τά πρώτα θήματά της ώς σήμερα. Καί οί ειδικοί ίστορικοί τού κινηματογράφου, είναι θέθαιοι ότι τό γουέστερν δέν πρόκειται νά σθήσει ποτέ, παρ' όλες τίς κακές, πολλές φορές, άπομιμήσεις τού είδους, από κινηματογραφικές «σχολές» πού δέν έχουν τό φυσικό χάρισμα τής αύθεντικότητας.

Γιά κάμποσα χρόνια, τά Ιταλικά γουέστερν μέ τήν επωνυμία «σπαγγέτι», πού γυρίζονταν στήν «Τσινεττιτά», μέ Ιταλούς ήθοποιούς καί Ιταλούς ή άλλους Εύρωπαίους σκηνοθέτες μέ έξαμερικανισμένα όνόματα, κυριόρχησαν σ' αύτόν τόν παραδοσιακά όμερικάνικο χώρο, γιατί από τήν μιά οί Αμερικανοί δέν γύριζαν πιά μέ τήν ίδια φροντίδα καί συχνότητα τέτοιες ταινίες καί όπό τήν άλλη τά «σπαγγέτι» έφερναν μιά νέα αίσθηση τής καουμπόικης περιπέτειας, μέ θέματα πού άγγιζαν μέ άλλον τρόπο τόν Εύρωπαίο θεατή.

Γιά τούς Αμερικανούς, πού είναι σήμερα οί άπόγονοι τών πραγματικών ήρώων τού Γουέστ καί είναι φυσικό νά ξέρουν άπό πρώτο χέρι τά θέματα καί τήν «άλήθεια» αύτών τών ίστοριών, ή παραλλαγή «σπαγγέτι» θεωρείται όχι άπλώς κακή, αλλά καταστροφική γιά τό ίδιο τό είδος τού γουέστερν, όκόμη γιά τή μυθολογία του, τήν ίστορία του, τήν παράδοσή του. Γιά νά μπούμε στό πνεύμα τής «μυθολογίας-έποποιίας» ταύ γουέστερν, ας δούμε ένα είσαγωγικό σημείωμα ειδικού, σ' ένα άρθρα-άνάλυση γιά τά είδος αύτό τού κινηματογράφου, πού τελικά παρομένει τό δημοφιλέστερο στίς μάζες, μέσα στίς διάφορες «περιόδους» τού σινεμά. Γράφει, λοιπόν, ό Ούίλλιαμ Πέχτερ, κριτικός τού κινηματογράφου στίς Ηνωμένες Πολιτείες:

«Μιά ταχυδρομική άμαξα διασχίζει τό άπέραντο τοπίο. Ινδιάνοι κάνουν ξαφνικό μιάν άγρια έφοδο. Τό τέλος μοιάζει νά πλησιάζει. Ακούγεται όμως ξαφνικά ένα σάλπισμα πού θά φέρει τό ιππικό καί τή σωτηρία. Γιά πολλούς άνθρώπους αύτή ή οίκεία εικόνα άποτελεί τήν ουσία τού γουέστερν, τού καουμπόικου φίλμ: μιά τελεταυργική έπανάληψη ένός αύστηρά άπλοϊκού καί ήθικοπλαστικού μύθου. Ομως τό τυποποιημένο αύτό θέμα τού γουέστερν είναι άρκετά άσκετο μέ τήν καλλιτεχνική του μορφή πού θγαίνουν από τίς αναμετρήσεις του δέν είναι πάντα ξεκάθαρα. Γιατί μπορεί νά φαίνεται δυνατός, είναι όμως κάποτε καί σκοτεινός, άμφίθολος ή επιλήψιμος. Οποιος κατανοήσει αύτή τή μορφή τού ήρωα τού γουέστερν, θά μπορέσει νά καταλόθει πολλά καί γιά τό ίδιο τά γουέστερν, καθώς καί γιά τά αίτια τής μεγάλης άπήχησης πού έξακολουθεί νά έχει τό είδος αύτό τής ταινίας στό πλατύ κοινό».

Πραγματικό, ποιός θεατής ταινιών γουέστερν, δέν τούτισε τή μορφή τού «παλικαριού» -τού ήρωα- μέ κάποια «ήθική πλευρά», μ' ένα «σύμθολο» πού έρχεται νά φέρει ένα μήνυμα από τάν ένα ή τόν άλλο δρόμο πού άκολουθεί ή μορφή τού ήρωα τού γουέστερν.

Η άρχή

Η άρχή τών ταινιών γουέστερν έγινε στίς Ηνωμένες Πολιτείες στίς άρχές ταύ αίώνα μας. Σάν άφετηρία γιά τό είδος αύτό οί Ιστορικοί παίρνουν τήν ταινία τού Εντουιν Πόρτερ «Η μεγάλη λησταία τού τρένου» πού γυρίστηκε τό 1903. Δέν ήταν φυσικά κανένα άριστούργημα τού κινηματογράφου -μιάς τέχνης πού θρισκόταν άκόμη στή θρεφική ήλικία της- αλλά στάθηκε τό έρέθισμα γιά νά άναπτυχθεί ή «μόδα» τών ταινιών γουέστερν. Αργότερα αποδείχθηκε ότι δέν επρόκειτο γιά μόδα, αλλά γιά μιά ολόκληρη «σχολή» κινηματογράφου, στήν οποία θήτευσαν καί θητεύουν μεγάλοι σκηνοθέτες καί ήθοποιοί. Τό γουέστερν δέν είναι όπως τά άλλα είδη κινηματογράφου. Μετά τό «ερωτικό» φίλμ, πού έτσι κι αλλιώς όποτελεί τό θασικό κορμό τής έθδομης τέχνης μέσα στήν Ιστορία της, τό γουέστερν είναι τό πιό διοδεδομένο είδος. Εχει μόλιστα ίδιαίτερη σημασία καί άξία, άν λογαριάσουμε ότι ταινίες γουέστερν γυρίζονταν έπί ολόκληρες δεκαετίες μόνο στό Χόλλυγουντ, ένώ ερωτικές ταινίες γυρίζονταν άδιάκοπα σέ καί έτσι, κάθε τύπος ήρωα τής Δύσης πολιτογραφήθηκε από τούς παραγωγούς καί έγινε ένα πράτυπο τού γουέστερν. Δέν είναι παρόξενο γιατί συναντάμε σχεδόν στό 80% τών ταινιών γουέστερν όλους (λίγο πολύ) τούς τύπους πού καθιερώθηκαν άπό τήν άρχή. Τό κολό καί τό κακό άντιμάχονται στίς ταινίες αύτές μ' ένα σωρό παραλλαγές καί θέματα, γύρω όμως από όρισμένους θασικούς κανόνες καί μύθους. Οί ίστορίες τών ταινιών γουέστερν δέν παρουσιάζουν τήν ποικιλία άλλων ειδών κινηματογράφου καί αύτό δείχνει έπίσης ένα σεβασμό πρός τήν πραγματικότητα, όπως τήν όπεικόνισε ό κινηματογράφος, μέ τίς υπερβολές θέθαια καί τίς αύθαιρεσίες τών σεναριογράφων καί σκηνοθετών, πού δημιούργησαν έτσι ένα «Γουέστ» πολύ διαφορετικό άπ' άυτό πού ήταν στήν πραγματικότητα. Ποιός όμως μπορεί νά άρνηθεί ότι ό νόμος τού πιστολιού ήταν μιά πραγματικότητα πού δυνάστευσε τίς δυτικές γκαγκστερικά, χωρίς θέθαια νά γίνουν άντιπαθείς στό κοινό. Οπως τονίζει ό Πέχτερ, κλασικός τύπος γουέστερν δέν ύπάρχει. Αν είναι νά δώσουμε τόν όρισμό τού «ίδεώδους» γουέστερν, τότε σίγουρα θά πρέπει νά είναι τέτοιος ώστε νά «χωράει» όλες τίς ένδιαφέρουσες παραλλαγές τού πρωτότυπου.

Τζόαν Ντριού στό φίλμ τών Χώουκς «Κόκκινο ποτάμι».

Ο Αμερικανός κριτικός τονίζει όμως ότι οί δύο τύποι ήρώων διαφέρουν στό κίνητρο γιά τό όποίο οκοτώνουν. Ο γκάγκστερ πιστεύει ότι πρέπει ν' άρπάξει τήν εύκαιρία πυροθολώντας πρώτος. Γιά τόν ήρωα τού γουέστερν όμως όποτελεί θέμα τιμής νά μή ρίξει πρώτος. Τό όπλο

Οί εξελίξεις

Τό γουέστερν άρκετές φορές εξέφυγε άπό τήν αύθεντικότητα μέ τήν οποία τό γνώρισε, τό άγάπησε τά πλατύ κοινά. Καί οί ίδιοι οί Αμερικανοί δημιουργοί, γιά πολλούς καί διάφορους λόγους, παρασύρθηκαν σέ ταινίες πού, μέ τό πρόσχημα μόνο μιάς περιπέτειας στά «Φάρ Ούέστ», εξυπηρετούσαν άλλους στόχους, άκόμη καί τό μελόδραμα τής έποχής, τό ρομαντισμό καί τίς άστικές, θά λέγαμε, ίντριγκες στά κοινωνικά περιθάλλον. Οί θασικοί άξονες τού γουέστερν στρεθλώθηκαν άρκετές φορές καί αύτό ίσως ήταν καί μία δικαιολογία τών Εύρωπαίων -Ιταλών θασικά- μιμητών πού άνέπτυξαν μιά θιομηχανία γουέστερν έντελώς όσχετη μέ τήν άρχέτυπη, αλλά μέ ποικιλία θεμάτων καί νέες μορφές περιπέτειας. Ταινίες όπως, «Γιά ένα τρύπιο δολάριο», «Ο καλός, ό κακός καί ά άσχημος» καί άρκετές άλλες, άρεσαν στό πλατύ κοινό καί έκαναν μάλιστα τούς Αμερικανούς παραγωγούς νά θγούν από τή στασιμότητά τους στίς ταινίες γουέστερν καί νά άνανεώσουν τό είδος.

Τά πρώτα γουέστερν στηρίζονταν στή θεωρία τής «εκμετάλλευσης τής προσωπικότητας τού πρωταγωνιστή». Λίγο άργότερα, (όπως γράφει ό Πέχτερ), τό έπίπεδο άνέθηκε καί γινόταν αίσθητή ή φροντίδα στίς λεπτομέρειες τού σεναρίου καί τών σκηνικών καί κοστουμιών. Ο Πέχτερ σημειώνει:

«Παρ' όλη τήν αύθεντικότητά τους καί τήν άπτική τους εύαισθησία, τά γουέστερν έκείνα ήταν στενά προσκολλημένα σέ κείνα τά κλισέ όπως «τό καλό έναντίον τού κακού», ή ό «κακός» πού γίνεται «καλός» χάρη στήν άγάπη μιάς κοπέλας. Οί λαϊκές προτιμήσεις στράφηκαν άργότερα πρός τά πιό φανταχτερά κατορθώματα ένός Τόμ Μίξ, ένός Κέν Μέυνερντ, ή ένός Ούίλλιαμ Μπόυντ, οί οποίοι έμφανίζονται στίς διάφορες ταινίες είτε μέ ίππευτικές άκροθασίες, είτε μέ άλαγα-θαύματα πού

Περίπατος στίς έκθέσεις

Εργα χαρακτικής τού Νορθηγού Νές

Ζωγραφική τού Τσακίρη, φωτογραφίες Νικολαΐδη καί μονοτυπίες Μιχαήλ

Αρκετές έκθέσεις λειτουργούν αύτόν τόν καιρό στή Θεσσαλονίκη σέ γκαλερί καί άλλους χώρους. Καί οί έκθέσεις αύτές παρουσιάζουν μιά έντυπωσιακή ποικιλία.

Μιά γεύση άπό ξένη χαρακτική μάς δίνει ή έκθεση τού Νορθηγού (γερμανικής καταγωγής) καλλιτέχνη Ρόλφ Νές (μέ τόν τίτλο «Πενήντα χρόνια δημιουργίας») στό «Βαφοπούλειο». Ο ξένος καλλιτέχνης (1893-1975) είναι μιά μορφή τής παγκόσμιας τέχνης καί είναι πραγματική προσφορά τά ότι χαιρόμαστε ένα σημαντικό τμήμα τής δουλειάς του (ή έκθεση περιλαμθάνει πάνω άπό 80 χαρακτικά), μιάς δουλειάς πού μάς παρουσιάζει μιά ίδιαίτερη όψη τού κόσμου. Ο Νές άρχιαε μέ άσπρόμαυρα έργα καί σιγά σιγά εισήγαγε τό χρώμα, αλλά καί άλλα στοιχεία (γυαλί, ξύλο, μίκα, πέτρα, σκοινί κ.ά.) καί από άποψη θεμάτων έμεινε α' έναν κόαμο παραμυθένιο, είτε στή φύση έχει τήν πηγή έμπνευσης είτε σέ πρόσωπα (Ηρώδης, Βίκινγκς, ή «Τρελή τού Σαγιό» κλπ.) είτε άκόμη καί σέ άνθρώπινα έργα (γέφυρες, έκκλησίες κ.ά.). Ο Νές ήταν, πραγματικά, ένας καλλιτέχνης μέ προσωπικό στύλ, μέ τέλεια γνώση τής τεχνικής, μέ δημιουργική φαντασία -θά μπορούσε νά πεί κανείς μέ ένα όραμα, πού άξίζει νά τό δεί καί νά τό χαρεί κανείς.

∴

Αρκετά πρωτότυπη, έπιθετική καί έξπρεσιονιστική ή έκθεση τού Γ. Τσακίρη πού παρουσιάζει έργα του στήν γκαλερί «Πονσέλήνος». Σταύς πίνακές του, πού κατά μεγάλο ποσοστό άποτελούν παραλλαγές σ' ένα ή δύο θέματα, διαπιστώνει κανείς έναν κόσμο παραμορφωμένο άπό τή θία καί ή παρομόρφωση άρχίζει από τά πρόσωπα, από τό χρώμα τους (σέ μπλέ καί μώθ) καί όπό τό τραυματισμένο σχήμα τους, γιά νά συνεχισθεί στά άντικείμενα (ένας λαμπτήρας ή κάτι άλλο) καί νά θρεί τή συνέχεια σέ μία θιαιότητα ή χυδαιότητα έπιγραφών, σημειώσεων κλπ. Μερικές φορές ό καλλιτέχνης αίσθάνεται νά άοφυκτιά μέσα στό πλοίσια τού έργου, όπότε δέ διστάζει νά τό σπάσει γιά νά έπεκτείνει τό όρομά του. Η έκθεση περιλαμθάνει καί μιά σειρά (θά μπορούσαμε νά πούμε, πρωτότυπων) κόμικς, είτε μέ σχέδια τού ίδιου τού καλλιτέχνη, είτε μέ τή χρήση καρτών, φωτογροφιών, σκίτσων έφημερίδων κλπ., όπου έχει έπέμθει δραστικά ό Τσακίρης, επεκτείνοντας τήν άμφιοθήτησή του, χλευάζοντας καί χυδαιολογώντας. Σίγουρα ό επισκέπτης τής έκθεσης θά σοκαρισθεί καί θά σκεφθεί πολύ πάνω στόν ποιό όρόμο μπορεί νά πάρουν οί είκαστικές τέχνες, άνάλογα μέ τήν τολμηρότητα τού καλλιτέχνη. Καί, θέθαιο, δέν θά είναι ή πρώτη φορά.

∴

Οί έκθέσεις φωτογραφίας γίνονται όλο καί πυκνότερες. Ετσι, θλέπουμε τώρα τά άφοιρετικά έγχρωμα επιτεύγματα τού Δημήτρη Νικολαΐδη, πού κάνει τή μηχανή του νά «δεί» μέ πρωτότυπο τρόπο πόρτες, σιδεριές, σπίτια τής πάνω πόλης (Θεσσαλονίκη). Ο πειρομοτισμός του έχει πολύ ένδιαφέρον, άν καί τά άποτελέσματα δέν είναι πάντα στό ίδιο έπίπεδο (μεταξύ τους). Θά προσθέσουμε ότι ή δουλειά τού Νικολαΐδη άδικείται πολύ άπό τό χώρο όπου έκτίθεται, άδικείται καί έπειδή ό επισκέπτης δέν έχει τήν άπόσταση πού τού χρειάζεται γιά νά χαρεί τίς έγχρωμες φωτογραφίες όπως πρέπει, αλλά καί έπειδή ή πολυμέρεια τών δροστηριοτήτων τού «Αλέφ» δισσπά τήν προσοχή. Ωστόσο, είναι θέθαιο ότι ή προσεχής έκθεση τού Νικολαΐδη θά μάς διαιωχλήσει καί πάλι.

∴

Πολύ ένδιαφέρουσα ή έκθεση μονοτυπίας καί κολλάζ τού γιατρού Παύλου Μιχαήλ, στήν γκαλερί «Εξώστης». Παρουσιάζοντας τέσσερις δεκάδες έργων του, ά κολλιτέχνης δείχνει ότι έχει κατακτήσει τέλειο τήν τεχνική του, μιά τεχνική πού, όπως λέει ό Ιδιος, τής έχει δώσει πολύ προσωπικό τόνο. Ο Μιχαήλ προχωρεί στά έργα του στήν άφαίρεση καί τίς πιό πολλές φορές οί πίνακές του είναι άνεικονικοί. Υπάρχουν όμως καί άλλοι όπου ύπάρχει ή άνθρώπινη μορφή ή ένα πουλί. Ο ίδιος λέει γιά τή δουλειά του: «Αρχίζω πάντα νά δουλεύω πάνω σέ μία έπίπεδη επιφάνεια (ξύλο, μάρμαρο, χαρτόνι, γυαλί, πλαστικό κ.ά.). Χαράζω τά σχήματα ή τίς φιγούρες πού θέλω καί στή συνέχεια τοποθετώ τά χρώματα καί τά διαλυτικά. Συνήθως χρησιμοποιώ διαφορετικά διαλυτικά συγχρόνως γιατί τό καθένα έχει καί δικές του ιδιότητες. Στά σημεία πού θέλω νά μήν πιάσει τό χρώμα, προσθέτω λάδι ή πολύ διαλυτικό. Στή συνέχεια τυπώνω σέ χαρτί, μιά ή περισσότερες φορές. Από τίς μονοτυπίες αύτές κόθω διάφορα κομμάτια καί μ' αύτά δημιουργώ τίς τελικές συνθέσεις». Νά προσθέσουμε έμείς πώς οί συνθέσεις του θρίσκονται σέ ύψηλό αίσθητικό έπίπεδο.

Νέα ἀναταραχή στόν κόσμο τῶν μουσικῶν. Αὐτή τή φορά, ὡστόσο, δέν μάχονται ἐναντίον τῆς πολιτείας ἤ συμφερόντων ἄλλης τάξεως, ἀλλά μεταξύ τους. Λυπηρό τό φαινόμενο, ὅταν μάλιστα σκεφτεί κανείς ὅτι ὅλα ἄρχισαν ὅταν κάποιες διασημότητες, συνθέτες περιωπῆς, ξεκίνησαν μιά προσπάθεια γιά τό καλό τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς, σίγουρα μέ ἀγαθές προθέσεις. Οἱ μουσικαί-ἑρμηνευτές ἐκτοξεύουν κατηγορίες καί ἀπειλές καί δέν ἀποκλείεται νά φθάσουν καί σέ ἀπεργία. Τί συμβαίνει, λοιπόν, μέ τούς καλλιτέχνες τοῦ πενταγράμμου καί βρίσκονται διαρκῶς σέ κατάσταση μάχης, πότε μέ τό κράτος καί πότε μεταξύ τους; Μήπως οἱ ἀπαιτήσεις τους (μέ τήν εὐρεῖα ἔννοια τῆς λέξης) ἔχουν ξεπεράσει τό ἀνεκτό σημεῖο;

Πάς θυμᾶσαι

Εἶναι παρήγορο τό ὅτι ἐνα ἀπό τά δύο κανάλια τῆς ΕΡΤ ἀποφάσισε νά μεταδώσει παράσταση τοῦ «Θεατρικοῦ Ἐργαστηρίου», τήν ἐπιθεώρηση «Παλιά μου τέχνη κόσκινο», μέ τήν προοπτική ὅτι ἡ τακτική αὐτή θά συνεχισθεί. Ἐτσι θά δοθεῖ καί στό θεατρικό συγκροτήματα τῆς Θεσσαλονίκης νά δεῖξουν τή δουλειά τους.

Καί ἠθικοπλαστικόν βιβλίον. Ὁμως τό τυποποιημένο αὐτό θέμα τοῦ γουέστερν εἶναι ἀρκετά ἀσχετο μέ τήν καλλιτεχνική του ἀξία -καί θέβαια μέ τήν τεράστια δημοτικότητά του. Η ὁπήχηση τοῦ γουέστερν ἀφείλεται περισσῶς σέ μιά ἄλλη στερεότυπη ἀντίληψη, πού θεωρεί τόν κλασικό του ἥρωα ἕνα μανοχικό καθαλάρη, μέ φόντο κάποιο ἀπέραντο τοπίο. Κανένας δέν ξέρει ὁπό πού ἔρχεται, οὐτε πού πάει. Ὁμως σέ κάποιο στιγμή τοῦ ταξιδιοῦ θά σταματήσει γιά νά ξεκουραστεί σ' ἕνα χωριό ἤ γιά νά κοιμηθεί κάπου σ' ἕνα λιβάδι. Αλλά ni ἀν δέν ἐπιδιώκει καθγάδες, ὁ ἡρωάς μας δέν εἶναι ἡρέμος. Αὐτό εἶναι φανερό. Τόν προσκαλοῦν, τόν βρίζουν σ' ἕνα μπάρ, τοῦ κλέβουν τ' ἄλογο καί οἱ πρακλήσεις αὐτές πρέπει νά ἀντιμετωπισθοῦν καί θά καταλήξουν ὁπωσδήποτε σέ αἱματοχυσία. Αλλά μιά ποῦ τό εἶδος τοῦ καουμπόικου φίλμ δέν καθορίζει ἀκριβῶς ποιός πρέπει νά πληγωθεῖ, μπορεί νά εἶναι καί ὁ ἴδιος ὁ ἡρώας. Αν νικήσει, τότε θά ξαναπαθλήσει τό ἄλαγο καί θά φύγει. Ὁμως, μαλσνάτι ὁ χαρακτήρας του παριστάνεται σχεδόν πάντα ἡρωικός, τά ἠθικά διδάγματα στήν ἠθικοπλαστικόν βιβλίον. Ὁμως ὁμόμς μπορεί νά ἀρνηθεί ὅτι ὁ νόμος τοῦ πιστολιοῦ ἤταν μιά πραγματικότητα πού δυνάστεψε τίς δυτικές πολιτεῖες;

Πολλές φορές τίθεται ἀπό εἰδικούς καί μή τό ἐρώτημα: ποιός τύπος γουέστερν εἶναι ὁ «κλασικός»; Δέν μπορεί νά δοθεί συγκεκριμένη ἀπόντηση. Θά ἔλεγε κανείς, πολύ ἀφαιρετικά, ὅτι ὁ «καλός» καί ὁ «κακός», πού μέ τόν ἕνα ἤ τόν ἄλλο τράπο ουγκρούονται σέ κάθε ταινία γουέστερν, εἶναι ἤ «κλασική φάρμα» τοῦ εἴδους. Μιλάμε γιά κλασικά γουέστερν καί ὁ νοῦς μας πάει σέ συγκεκριμένες ταινίες, πού ὄμως διαφέρουν μεταξύ τους σέ πάρα πολλά πράγματα. Σέ ὅλα ὅμως τά κλασικά γουέστερν, ὑπάρχει ἕνας κώδικας τιμῆς πού πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ. Τό κακό θά τιμωρηθεί καί τό καλό θά θριαμβεύσει. Κστά κανόνα, ὁ ἡρωας ἐπιθιώνει ἀπό τόν σκληρό καί ἀνισα ἀγώνα πού δίνει. Αλλοτε ὅμως, ὅταν ὁ ἡρωας εἶναι «κακός» -καί ὑπάρχουν πάρα πολλές τέτοιες περιπτώσεις ταινιῶν γουέστερν- ἡ κάθαρση γίνεται ἀε ἐλάσσονα τόνο. Θά ἔλεγε κανείς ἀτι ἀναζητοῦνται δικαιολογητικά γιά τό ὁτι ὁ «ἥρωας» εἶναι «κακός». Μεγάλοι ἠθοποιοί ἔχαυν ὑποδυθεῖ ρόλους «κακών» στά καουμπόικα φίλμς, ὁπως καί στά ὁπου πέρασε τό καλοκαίρι.

Ξαναθλέπει τή θίλλα καί ὁλο τό περιθάλλον της μέσα στήν ἤρεμη φύση· τή θαρκούλα μέ τό πανί, τοῦ πατέρα του, ἀραγμένη στήν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ, τοῦ Κοννέκτικατ, πού τά νερά του ἤταν πιά γαλάζια ἀπό κείνα τοῦ ὠκεανοῦ, ἀνάμεσα στό τόσο πράσινο πού ἀπλωνόταν γύρω του· εἶχε πάει μ' ἐκεῖνη τή θαρκούλα καί μαζί μέ τόν πατέρα του, ὡς τόν ὠκεανό· ἡ μητέρα δέν τούς ἄφινε νά προχωρήσουν περισσότερο· ἡ θαρκούλα μ' ὅλο τό πανί της, ἤταν τόσο μικρή· ἀντίθετα ἡ θίλλα ἤταν μεγάλη, μέ τόσες διακοσμητικές κολώνες στή πρόσοψη καί γύρω της εἶχε τάσα, μά τόσα μεγάλα δένδρα, πού ὁ πατηιοῦς ἔλεγε πώς εἶναι εὐκάλυπτοι ἐνώ ὁ πατέρας ἐπέμενε πώς ἦσαν πλατάνια. Κεῖνο ὅμως πού ἐνδιέφερε ἤταν πώς ἔκαναν τόση σκιά πού μέσα στή θίλλα σχεδόν δέν ἐθλεπαν κι' ἤταν καλύτερα νά περνοῦν τίς μέρες τους στήν ὑπαιθρο· ἀλλωστε γι' αὐτά τό σκοπό πάει κανείς στήν ἐξοχή. Πρόσεχε, ἀμως τοῦ φώναζε ἡ μητέρα του, νά μήν ἀπομακρύνεστε πολύ· κι ἐκεῖνοι, καθάνταν μπροστά ἀπό τή θίλλα κι' ἔλεγαν στούς φίλους πού πήγαιναν νά τούς δοῦν πώς ἐκεῖνα τό κτίριο ἤταν τό πιό παληό τοῦ Ολντ Λάιμ καί μιά ἀπό τίς ἀρχαιότερες θίλλες τῆς Αμερικῆς· ἐνώ αὐτός ἤ ἔτρεχε σάν τρελλός στίς ὄχθες τοῦ ποταμοῦ ἤ χωνόταν στήν πεδιάδα, ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνα τά ψηλά χορτάρια πού μέ τή μυρωδιά τους τόν ἔπνιγαν, τόν μεθοῦσαν. Αλλά τώρα ὅμως δέν μπορεί νάναι πιά μονάχος. Τώρα θρίσκεται ἀνάμεσα σ' ἐκεῖνα τά ψηλά καί πυκνά χορτάρια μέ τή Μπέττυ· θέλει νά παίξη μαζί της· ἀλλά ἡ Μπέττυ στήν ἀρχή δέν θέλει· ὕστερα τοῦ δίνει τό χεράκι, ἕνα χεράκι ἀκόμα κρύο, παγωμένο, πού φέρνει ἀνατρίχιλα στό ἀγγιγμά του· δέν πρέπει πιά νά τό σκέπτεται· ακύθει νά τή κοιτάξη· ἐκεῖνη τώρα τόν ἀκολουθεί μέ σκυμμένο τά κεφάλι καί μέ τό δαχτυλάκι τοῦ ἄλλου χεριοῦ της στήν ἄκρη τῶν χειλιῶν της. Καί πηγαίνουν, πηγαίνουν... Μά αὐτό δέν σημαίνει τίποτα, ἀν δέν παίξουν. Δέν θέλει πιά νά παίξη; Δέν μπορεί; Θέλει νά πέση πάλι στό χώμα; Οχι, Οχι! Η Μπέττυ ἔχει γίνει τώρα καλά καί πρέπει νάναι ζωηρή, πρέπει νά γελάη, ναί νά γελάη. Η Μπέττυ ὅμως στσματάει καί μέ τό χεράκι της τοῦ λέει νά περιμένη λίγο. Τί; Θά ἀπομακρυνθῆ λίγο, μιό στιγμοῦλα. Κάποια ἀνάγκη. Εκεῖνος μένει λίγο σ' ἀμηχανία. Δέν τοῦ ἀρέσει τά κοριτσάκια νά φανερώνουν μερικά πράγματα. Γιά μιά στιγμή ὅμως ἀντί γι' αὐτή, ἀπό τά μέρος ὁπου πήγαινε νά κρυφτή, παρουσιάζεται σ' ἄλλο κορίτσι: Οχι, ὄχι ἐκεῖνο πού μάλλωσε μαζί του: εἶναι μιά ξαδελφοῦλα του, παχειά καί ἀσχημη, σχεδόν στήν ἴδια ἡλικία, πού ἤρθε ἀπό τό Χάρλεμ μέ τή μητέρα της γιά νά περάση στήν ἐξοχή ὁλόκληρη μέρα· ἐκεῖνος δέν μπορεί νά τήν ὑποφέρη.

∴

ΠΟΥ πήγε ἡ Μπέττυ; νάτην μακρυά, μακρυά, πού τρέχει. Βρήκε αὐτή τή δικαιολογία γιά νά φύγη. Τόν φοθᾶται. Οχι, ὄχι, Μπέττυ· αὐτός δέν θά σοῦ κάνει πιά κακό· αὐτός θά δώση τή ζωή του γιά νά σοῦ ξαναδώση τή δική σου καί θ' ἀφίση νά πάρης ἐσύ στά σπίτι τή θέση του.

Τώρα εἰσ' ἐδῶ· θά φροντίση ἡ μητέρα νά σέ πλύνη καλά· θγάλε αὐτά τά κουρέλια· θά σέ ντύση μ' ἕνα καινούργιο φόρεμα, οἔ χρώμα πού νά σοῦ πηγαίνει. Πού νά συμφωνή μ' αὐτά τά πυρόξανθα μαλλιά σου, ἕνα φορεματάκι ἀνοιχτό θαλασσί· Πόσο εἰσ' ὁμορφη ἔτσι! κρίμα πού αὐτός δέν θάναι ἐδῶ γιά νά σέ δῆ, ἀν κι' ἔδωσε γιά σένα τή ζωή του. Κι' ἐσύ θά μείνης πάντα ἔτσι μικροῦλα, ἐδῶ στήν ἐξοχή, χωρίς ποτέ νά μεγαλώσης γιά κανένα· στήν ἐξοχή, σάν σ' ἕναν παράδεισο, Μπέττυ.

Δέν τόν θεώρησαν ἐγκληματία.

Οταν τόν ἀφισαν ἐλεύθερο, δέν ἔδειξε κανένα σημάδι. Μονάχα ἀναστέναξε θαθειά. Εἶναι θέβοιος πώς θά ηεθάνη ἀπό τή λύπη του γιά τή Μπέττυ.

Ἴσως ὅμως νά μήν πεθάνη. Θά περάσουν χρόνια. Οταν μεγαλώση θά σκεφτή καμμιά φορά τή Μπέττυ. Θά τήν ἰδεῖ ὅπως πάντα μικροῦλα, νά τόν περιμένει στό Ολντ Λάιμ, μέ τό πάντα καινούριο, θαλασσί φορεματάκι πού τόσο ταιριάζει μέ τά πυρόξανθα μαλλάκια της.

Τό ξένο διήγημα

ΤΟ ΚΑΡΦΙ

Τοῦ Λουΐτζι Πιραντέλλο

ΤΟ παιδί ὡμολόγησε πώς ἐκεῖνο τό καρφί τό θρῆκε περνώντας ἀπό ἕναν δρόμο τῆς συνοικίας τῶν νέγρων τοῦ Χάρλεμ. Ηταν ἕνα μεγάλο καρφί, σκουριασμένο, πού θῶπεσε, ἴσως, ἀπό ἕνα κάρρο ποὺ πέρασε λίγο πρωτήτερα ἀπό κεῖνον τόν δρόμο.

Πού ἔπεσ' ἐπίτηδες.

–Πώς ἐπίτηδες;

Περιττό νά γουρλώνης τά μάτια, ἤ νά ηηδᾶς ἀπό τή καρέκλα. Αν δέν ἤθελες νά τό πιστέψης καί νά δώσης σημασίας στόν τρόπο ποὺ τόλεγε τό παιδί μέ ἡρεμία κι' εἰλικρίνεια, ἐχοντας στό θλέμμα του τήν ἔκφραση τοῦ τρόμου γιά τό ἀκατανόητο καί ἀνεξήγητο πράγμο ποὺ τοῦ συνέθηκε, τότε δέν χρειαζόταν πιά νά ἐξακολουθήσης νά τό ρωτάς.

Τό καρφί ἤταν ἐκεῖ, στή μέση τοῦ ἐρημου δράμου καί ξεχώριζε κατά τέτσιο τρόπο ποὺ θά τραθούσε ἀκράτητα ὄχι μονάχα τό θλέμμα ἀλλά καί τό χέρι σ' ὁποιον περνούσε καί θά τόν ἀνάγκαζε νά σκύψη νά τό πάρη ἔστω κι' ἀν ἀκόμα δέν θάξερε τί νά τό κάνη, ἔστω κι' ἀν θά τό ξαναπέταγε στόν δρόμο ὕστερ' ἀπά λίγο.

Τό παιδί εἶπε ὁκόμα πώς δέν σκέφτηκε ποτέ πώς θά μπορούσε νά τό χρηοιμοποιήση: πώς οὐτε κάν τοῦ πέροσε τέταια ἰδέα ἀπό τό μυαλό. Τό εἶχε στό χέρι γιατί δέν μπόρεσε νά μή τό σηκώση, ἀλλά δέν τό σκεφτόταν πιά. Τό κορφί θρισκόταν ἡσυχο πιά στό χέρι του (ἔτσι εἶπε κι' ἄλοι ἀνατρίχιασαν ἀκούγοντάς το νά τό λέη), τό καρφί ἤταν πιά «ἡσυχο» στά χέρι του γιατί τό εἶχε πιά σηκώσει ἀπό τό δρόμο.

Κι' ἐπίτηδες, πάντα κατά τά λεγόμενά του, δύο κορίταια τοῦ δρόμου, ἐνώ αὐτός ἐστριθε ἀπό κεῖνον ὁπου εἶχε σηκώσει τό καρφί, δυδ ἀλήτιασες, ἡ μιά γύρω στά δεκαπέντε κι' ἡ ἄλλη μόλις ὀχτώ, εἶχαν ἀρπαχτεῖ στά χέρια. Κάτω ἀπό τίς τελευταίες ζεστές ἀχτίδες τοῦ καλοκαιριάτικου ἡλιου, πού θασίλευε κεῖνη τήν ὥρα, οἱ δύο ἀλήτισες εἶχαν γίνει κουθάρι κι' ἐθλεπε κανείς χέρια, πόδια, μαλλιά καί κουρέλια ὁνσκοτεμένα· καί γιά μιά στιγμή ἐκεῖνο τό παιδί ἔπεσε ἐπάνω τους, σήκωσε τό χέρι κι' ἔμπηξε τό καρφί στό κεφάλι τής μικρότερης· ὕστερα, ἀμέσως ὕστερα, ἀλλά ποὺ τοῦ φάνηκε πώς πέρασε ἕνας ὀτέλειωτος χράνος, θλέποντάς την νεκρή γιά πάντα, νά σφαδάζη στά πόδια του καταματωμένη, τά οἀστισε μπροστά στή φρίκη ποὺ φανέρωνε ὁ κάσμος ποὺ μαζεύτηκε.

Γιατί χτύπησε τή μικρή κι' ὄχι τή μεγάλη δέν ἤξερε νά τό ἐξηγήση. Δέν ἤξερε οὐτε τή μιά, οὐτε καί τήν ἄλλη. Δέν πρόφτασε οὐτε νά τις δῆ στό πρόσωπο. Εἶχε δή μονάχα πώς ἡ μεγάλη εἶχε ἀρπάξει τή μικρή ἀπό τά μαλλιά κι' οὐτά τά μολλιά τής μικρής εἶχον τό χρώμα τοὺ χαλκοὺ καί τό ἕνα της χέρι γαντζωμένο στό πρόσωπο τής μεγάλης τής τραθούσε φριχτά τό ἕνα μάτι, ξεσκεπάζοντάς του ὁλο τό ἄσπρο, σάν νά κόντευε νά τής τό θγάλη.

Ἴσως νάταν ἡ αἰτία ἐκεῖνο τό χρώμα τών μαλλιών, ἐκεῖνο τό τόσο ἀπαίσια τραθηγμένο μάτι. Γιατί ἀργότερα μαθεύτηκε πώς τό ἀδικο ἤταν τής μεγάλης ποὺ ἤθελε νά δεῖξη πώς μπορούσε νά τήν κάνει ὁ,τι ἤθελε, ἐνώ ἡ ἄλλη ὀχι μονάχα ἤταν μικράτερη ἀλλά καί ἀδύνατη, ἀσθενική, ὁπως ἔδειχνε τά λιπόσαρκο προσωπάκι της πάνω στό χώμα, ματωμένο, χλωμό καί γεμάτο φακίδες γύρω ἀπό τή μύτη καί τό στόμα. Δέν ὑπήρχε λοιπόν ἀμφιθολία πώς στό τέλος τοὺ τσακωμαῦ θάταν αὐτή ἡ νικημένη.

Κι' αὐτός, μ' ἐκεῖνο τά καρφί, τή σκότωσε.

Τώρα, ὕστερα ἀπό τήν ἀνόκριση, ἀκοῦει, σκυμμένος στήν καρέκλα του καί μέ μιά σαστιμάρα στά μάτια, τά χέρια ἀκουμπισμένα πάνω στά γόνατα, σημαθεμένα ἀπό γρατζουνιές ποὺ ἴσως ὁ ἴδιος νά τίς ἔκανε χωρίς νά τό καταλάθη. Ακοῦει τοὺς συλλογισμοὺς ποὺ κάνουν οἱ ὄλλοι γιά νά ἐξηγήσουν τήν πράξη του.

∴

ΜΕ μεγάλη του καάπληξη θλέπει πώς μπορεί νάναι τόσες πολλές οἱ αἰτίες γιά τή πράξη του, ἐνώ αὐτός δέν θλέπει παρά μονάχα μία: πολλές, κι' ὅλες πιθανές ἤ ἀληθινές, εἴτε ἐκεῖνες ποὺ πάνε μέ τό μέρος του, εἴτε οἱ ἄλλες ποὺ εἶναι ἐναντίον του.

Ναί, φαίνονται πιθανές ἡ ἀληθινές ὁκόμα καί σ' αὐτόν, ἀν τίς ἐξετάση σάν ἐξμπνες ὑποθέσεις καί φαντασίες ποὺ νά μήν ὀφσροῦν αὐτόν καί τή πράξη του· διαφορετικά, ὄχι· μερικές θά τόν ἔκαναν ἀκόμα νά γελάση, ἀν δέν τόν συγκροτοῦσε ἡ ταραχή καί κάτι ἄλλο ἀκόμα ποὺ θρισκόταν μπροστά στά μάτια του, πόνω στό τραπέζι τοὺ δικαστή: τό καρφί, ποὺ ἡ σκουριά του εἶχε θαφτεί μ' ἕνα σκούρο κόκκινο χρώμα· κι' ἀπό ἕνα ὄλλο πράγμα ἀκόμα, τό πιό φοθερό ἀπ' ὁλα, ποὺ αὐτός κρατάει κρυμμένο μέσα στό θάθος τής καρδιάς του καί ποὺ τόν κάνει σχεδόν νά ντρέπεται. Αλλά δέν εἶναι ντροπή. Εἶναι τρόμος. Τρέμει μονάχα μέ τή σκέψη πώς θά μπορούσε νά τόν ξεσκεπάση. Μιά ἀνείπωτη συμπάνια, μιά ἀπαρηγόρητη ἀγάπη γεννήθηκε μέσα του, σιγά σιγά, γι' αὐτή, τώρα ποὺ ἔμαθε πώς τήν ἔλεγαν Μπέττυ· ἔτσι, μονάχα, Μπέττυ· γιατί ἔτσι μονάχα μέ τό μικρό της ἀνομο τή γνώριζαν καί κανείς, στ' ἀλήθεια δέν παρουσιάστηκε γι' αὐτή.

Μ' αὐτό τό μυστικό αἴσθημα, ποὺ τόν καίει, δέν δίνει σημαοία ἀν ἐκεῖνοι ποὺ μιλοὺν προσθάλλουν τήν ἀλήθεια καί λένε κατηγορίες ἐναντίον του. Εἶναι μάλιστα εὐχαριστημένος γιατί τό κάθε τί ποὺ λένε καί ποὺ δέν εἶναι σωστό, τοὺ παρουσιάζει πάντα πώς εἶναι ἀληθινό ἐκεῖνο τό ἄλλο ποὺ κανείς δέν θέλει νά τό πιστέψη, πώς ἐκεῖνο τό καρφί ἔπεσε ἐπίτηδες καί πώς ἡ Μπέττυ κι' ἐκεῖνο τό ἄλλο κορίτσι ποὺ ἀκριθώς στή στροφή τοὺ δρόμου θρέθηκαν μπροστά του μαλλώνοντας, τό ἔκαναν ἐπίτηδες γιά νά τόν παρασύρουν νά σηκώση τό χέρι, χωρίς πιά νά σκεφτή πώς κρατοῦσε ἐκεῖνο τό καρφί καί νά διαπράξη ἐκεῖνη τήν ἀνείπωτη ἀδικιά νά σκοτώση μιάν ἀθῶα.

Δέν εἶν' ἀλήθεια, Μπέττυ, γιά τά μαλλιά σου· πώς τά μαλλιά σου ἦταν τό χρώμα τοὺ χαλκοὺ δέν ἦσαν ὁμορφα. Ησαν ὁμορφα, ἦσαν ὁμορφα καί σοὺ πήγαιναν πολύ. Καί τί πείραζε ἀν στό λιπόσαρκο προσωπάκι της εἶχε ἕνα σωρό φακίδες; Ας μπορούσες ν' ἀνοίξης τά μάτια ποὺ δέν πρόφτασα νά τά δώ! Αχ, ὡς γινόταν τό θούμα, ἐκεῖ πάνω στό χώμα καί θουτηγμένη στό αἷμα, γιά νά διώξης ἀπ' ὅλους τόν τρόμο, ν' ἀνοίξης ξοφνικά τά μάτια σου, ἐκεῖνα τά μάτια ποὺ δέν εἶδα καί ποὺ θάτον δύο πονηρά ματάκια. Αλλά δέν ἔγινε αὐτό τό θαύμα. Τά ματάκια σου τά εἶδα μονάχα κλειστά, γιά πάντα. Ἰσως, ἐπειδή ἤσουν ἀρρωστιάρα, νά μήν εἶχαν πιά τή λάμψη τους. Δέν πειράζει, δέν πειράζει ἀνοιξέ τα, ἀνοιξέ τσ. Μπέττυ καί χαμογέλασε. Ἰσως νά σοὺ λείπη κανένα δοντάκι· νά μή τάχεις ἀλλάξει ἀκόμη ὁλα· δέν πειράζει χομογέλασε. Αλλ' οὐτά τά λευκά χείλη, αὐτά τά λευκά χείλη· πρέπει νά πλυθῆ ἀμέσως ἀλο αὐτό τό αἷμα.

Εγκληματικό ἐνστικτο;

∴

ΤΟ λένε κι' ἐξηγοῦν τά συμπτώματά του οἱ ἄλλοι. Αὐτός ὅμως εἶναι θέβαιος πώς δέν δοκίμασε ποτέ ἕνα τέτοιο πράγμα. Μπορεί ὅμως νάχε μέσα του αὐτό τό κακό χωρίς νά τό ξέρη καί νάμεινε κρυφό ὡς τή στιγμή τοὺ ἐγκλήματος καί ξαφνικά νά τοὺ ἐκδηλώθηκε;

Αν ἐξακολουθήσουν νά λένε τέτοια πράγματα, θά τόν κάνουν νά σκόση, νά τρελλοθῆ.

Αγριο ἐνστικτο, λένε τώρα.

Προτιμά νά τοὺ λένε ἔτσι, γιατί δέν εἶν' ἀλήθεια. Ποτέ του δέν ἔνσιωσε ἄγριο ἐνστικτο. Δέν μπόρεσε ποτέ νά μήν ἐπαναστατήση ἀκόμα καί στή σκληρότητα ποὺ ἔδειχναν οἱ συμμαθητές του στά διαλείμματα, θασανίζοντας κανένα ζωάκι ἤ κανένα ἔντομο. Ποτέ δέν τοὺ φανερώθηκαν ἄγρια ἐνστικτα.

Αν λοιπόν πιστεύουν πώς εἶναι μιά ἀπόδειξη ἐκεῖνο τό καρφί ποὺ σήκωσε ἀπ' τόν δρόμο, εἶναι γελοῖοι. Δέν τόν γνωρίζουν. Δέν μιλοὺν γι' αὐτόν. Κανένα τέτοιο ἐνστικτο δέν ξύπνησε μέσα του τή στιγμή ποὺ σήκωσε τό καρφί ἀπό τόν δρόμο· τό σήκωσε χωρίς κάν νά σκεφτεί τί ἔκανε, κι' ἤταν τόσο ἤρεμος ποὺ προχωρώντας στό δρόμο, πρίν νά στρίψη, σκεφτόταν μονάχα τό καρφί, ἕνα κάρρο ποὺ ἀπ' αὐτό θά μπορούσε νόχε πέση ἐκεῖνο τό καρφί, ἕνα κάρρο παὺ ἴσως νά πήγαινε σ' ἕνα μακρινό χωριό. Γιατί κι' οὐτός εἶχε γυρίσει ἐκεῖνες τίς μέρες ἀπό ἕνα χωριό ὁπου παραθέρισε μέ τήν οἰκογένειά του κι' εἶχε δεῖ νά περνοὺν τόσα ἀπ' αὐτά τά κάρρα στούς ἐξοχικούς δρόμους.

∴

ΣΤΟ κάτω κάτω, τῆς γραφῆς, ἀς λένε ὁ,τι θέλουν· ἀς φαντάζονται· ἀς κάνουν τίς πιό ἀπίθανες ὑποθέσεις· δέν τόν νοιάζει πιά τίποτα· τώρα θρίσκεται μακρυά, στό Ολντ Λάιμ,

Τό ξένο ποίημα

Τ. Σ. ΕΛΙΟΤ

Σελήνη τοὺ μέλιτος

Εἶδαν τίς Κάτω Χώρες, γυρνοὺν στήν Γή τήν Ὑψηλή·
Αλλά μιά νύχτα τοὺ καλοκαιριοὺ, στήν Ραθέννα, ἴδοὺ αὐτοί,
Ανετα μέσα σέ δυό ἀεντόνια, σέ δυό ἑκατοντόξοὺς κοριοὺς·
Ο γιορταστικός ἱδρώτας καί μιά ἐντονη μυρωδιά σπύλας.
Ξαπλώναυν ἀνάσκελα, ξανοίγουν τά γόνατα
Τέσσερις γύμπες μαλακές πρησμένες μέ δαγκώματα.
Σηκώνουν τό σεντόνι νά ξυσθοὺνε πιό καλά.
Μιά λέυγα μόλις ἀπ' ἐδῶ εἶναι ὁ Αγιος Απολλώνιος
Τή Τάξει, θασιλική γνωστή τῶν ἐρραστῶν
Ακάνθινων κιονοκράνων πού προκαλοὺν τόν ἄνεμο.

Θά πάραυνε τό τραίνο τῶν ὀκτώ
Νά ἐκτείνουν τή μίζέρια τους ἀπό τήν Πάδουα στό Μιλάνο
Εκεῖ ὁπου θρίσκεται ὁ Δείπνος κι ἕνα φτηνό μαγειριά.
Εκείνος σκέφεται τό πούρμπουάρ καί κανονίζει τό ἰσοζύγιο.
Επειτα θά δοὺν τήν Ελθετία, θά διασχίσουν τή Γαλλία.
Καί ὁ Αγιος Απολλώνιος, ἀκαμπτος κι ἀσκητικός,
παλιό ἐργοστάσιο ἀπολυμασμένο τοὺ Θεοὺ, κρατάει ἀκόμη
Στίς περασμένες πέτρες του τήν ἀκριθή μορφή τοὺ Βυζαντίου.
(Μετ. Αριστοτέλη Νικολαΐδη)